

DOROTA ARABSKA

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ROLA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH*

Małe i średnie przedsiębiorstwa w większości krajów odgrywają istotną rolę w rozwoju gospodarczym. Uwidacznia się to szczególnie w takich dziedzinach (sferach) działalności jak: zasilanie sektora dużych przedsiębiorstw, innowacje czy tworzenie nowych miejsc pracy. Małe i średnie przedsiębiorstwa odnoszą sukcesy w handlu detalicznym, hurtowym, sferze usług itp. Istotne znaczenie dla rozwoju małych i średnich firm na wsi będzie miał rozwój produkcji ekologicznej, czy też agroturystyki. Powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich jest obiektywnym procesem zachodzącym w gospodarce rynkowej. Przedsiębiorstwa te przyczyniają się do poprawy sytuacji dochodowej i społecznej ludności wiejskiej.

Rola małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju obszarów wiejskich była omawiana podczas Międzynarodowej Konferencji, która odbyła się w Szepietowie w dniach 8-9 czerwca 2000 roku. Konferencję zorganizowała Akademia Podlaska w Siedlcach oraz Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie.

Cele konferencji zostały sformułowane w następujący sposób:

1. Prezentacja dorobku nauki i praktyki w Polsce i za granicą w zakresie podstawowych problemów rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich;
2. Wymiana dotychczasowych doświadczeń, opinii i poglądów na temat przedsiębiorczości w warunkach zmieniających się czynników zewnętrznych;
3. Omówienie kluczowych problemów rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich oraz możliwości jego intelektualnego wsparcia przez naukę;

* Główne problemy omawiane w czasie konferencji pod wymienionym tytułem, Szepietowo 8-9. 06. 2000 r.

4. Prezentacja przykładów małych i średnich przedsiębiorstw w agrobiznesie.

Zagadnienia te były podstawą referatów i dyskusji podczas omawianej konferencji¹. Referaty i komunikaty pogrupowane zostały w następujące bloki tematyczne w zwartej publikacji:

- A. Makroekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw.
- B. Zarządzanie małymi i średnimi przedsiębiorstwami.
- C. Małe i średnie przedsiębiorstwa jako czynnik rozwoju lokalnego.
- D. Miejsce spółdzielni wiejskich w sektorze MSP.

W obradach udział wzięli pracownicy szkół wyższych, instytutów naukowych, instytucji rządowych i pozarządowych, lokalnych oraz praktycy zajmujący się małymi i średnimi przedsiębiorstwami.

W pierwszym dniu konferencji odbyły się dwie sesje plenarne. Sesji pierwszej przewodniczył prof. Antoni Kozuch. W ramach tej sesji omówione zostały teoretyczne aspekty funkcjonowania i wyodrębniania MSP, cechy przedsiębiorstw, pozycja małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich, działania wspólnot europejskich nakierowane na wspierania małej i średniej przedsiębiorczości oraz przedstawiono funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw w praktyce. Wygłoszono następujące referaty:

- 1. Andrzej P. Wiatrak – Teoretyczne aspekty wyodrębniania i funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw.
- 2. Juozas Kirstukas – Zróżnicowanie wspierania małego biznesu według wymogów typizacji rejonów Litwy.
- 3. Marzena Długokęcka, Dorota Arabska – Uwarunkowania działalności sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce.
- 4. Maria Oszmiańska, Julian Kalinowski, Andrzej Dyszewski – Wpływ kredytu na podejmowania działalności przedsiębiorczej na obszarach wiejskich.
- 5. Iwona Soczewka – Rynkowe uwarunkowania funkcjonowania małej ubojni w Zbuczynie.

Sesji drugiej przewodniczył prof. Andrzej P. Wiatrak. W ramach tej sesji poruszono zagadnienia takie jak: przedsiębiorczość i innowacyjność, rola małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce, problemy zarządzania we współczesnej firmie oraz koncepcje systemu zarządzania małymi i średnimi przedsiębiorstwami na obszarach wiejskich w technologii informatycznej. Wygłoszono następujące referaty:

- 1. Izabella Sikorska-Wolak – Przedsiębiorczość w teorii i w praktyce.

¹ Referaty (w liczbie 47) zamieszczono w opracowaniu wydanym przez Akademię Podlaską w Siedlcach.

2. Jadwiga Orylska – Zarządzanie małymi i średnimi przedsiębiorstwami na obszarach wiejskich w okresie transformacji systemowej.
3. Waldemar Czernasty, Tomasz Kujaczyński – Przedsiębiorczość a rozwój obszarów wiejskich.
4. Ireneusz Żuchowski – Problemy zarządzania we współczesnej firmie.
5. Aneta Krynicka – Umiejętności właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw w zarządzaniu firmą.

W drugim dniu konferencji również odbyły się dwie sesje plenarne. Sesji pierwszej przewodniczyła prof. Jadwiga Orylska, podczas której omówiono problemy: bariery utrudniające rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, perspektywy rozwoju przedsiębiorstw branży spożywczej, istotę przedsiębiorczości pozarolniczej rolników, znaczenie programów rozwoju lokalnego oraz rolę małych i średnich przedsiębiorstw w aktywizacji środowisk lokalnych. Wygłoszono referaty:

1. Jan Siekierski, Dagmara Zuzek – Wpływ małych i średnich przedsiębiorstw przemysłu spożywczego na rozwój lokalny.
2. Iwona Szczepaniak – Małe i średnie przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego i ich rola w rozwoju lokalnym.
3. Anna Bisaga – Regionalne programy aktywizacji przedsiębiorczości na terenach wiejskich.
4. Zofia Kołoszko-Chomentowska – Mała przedsiębiorczość na obszarach wiejskich.
5. Bronisław Brzozowski, Zofia Kmiecik-Kiszka – Małe i średnie przedsiębiorstwa w aktywizacji środowisk lokalnych.
6. Dariusz Perło – Rola niezależnych operatorów komunikacyjnych w rozwoju obszarów wiejskich.
7. Laura Płatkowska – Funkcjonowanie przedsiębiorstw rolniczych województwa opolskiego – diagnoza stanu istniejącego na tle kraju.
8. Agnieszka Krawczyk – Problemy zarządzania w małych i średnich przedsiębiorstwach rolniczych na przykładzie badań empirycznych.
9. Marian Woźniak, Wiesława Kuźniar – Rola gospodarstw agroturystycznych jako specyficznych przedsiębiorstw w rozwoju atrakcyjnych krajo-brazowo obszarów wiejskich.

Sesji drugiej przewodniczyła prof. Izabella Sikorska-Wolak. Przybliżono rolę i znaczenie spółdzielczości w rozwoju przedsiębiorczości, w aktywizacji obszarów wiejskich oraz nakreślono kierunki rozwoju spółdzielni. Wskazano, że rozwój spółdzielni nie zależy tylko od cech przedsiębiorcy, jego kwalifikacji i doświadczenia, ale także od uwarunkowań zewnętrznych związanych z otocze-

niem, które oddziałując – stymulują lub hamują zachodzące w nim procesy. Podstawą dyskusji były następujące referaty:

1. Krystyna Szybiga – Rola spółdzielczości duńskiej w gospodarce żywnościowej na przykładzie mleczarstwa.
2. Bronisław Brzozowski – Proste formy spółdzielcze szansą rozwoju grup producenckich.
3. Danuta Gonet, Piotr Szady – Alternatywne kierunki działalności gospodarczej w stymulowaniu przedsiębiorczości.

Podsumowania konferencji dokonał prof. Antoni Kozuch, wskazując na podobieństwa i różnice w rozwoju różnego rodzaju małych i średnich przedsiębiorstw działających w poszczególnych branżach. Jednocześnie wskazał na czynniki warunkujące powstawanie i rozwój tego typu przedsiębiorstw, wskazując na pozytywne i negatywne zjawiska ich funkcjonowania oraz możliwości ich przewyższenia (m.in. poprzez doradztwo i informację, a przede wszystkim system wspomagający powstawanie i funkcjonowanie sektora MSP).